

Recenzja rozprawy doktorskiej
mgr. inż. Przemysława Majewskiego pt. Kultura organizacyjna a narzędzia partycypacji
pracowniczej w przedsiębiorstwach z branży konstrukcji metalowych

Podstawą sporządzenia recenzji jest umowa o dzieło autorskie pomiędzy sporządzającą recenzję a Akademią WSB reprezentowaną przez Rektora - dr hab. Zdzisława Dacko-Pikiewicz, prof. AWSB zawartą w dniu 13.12.2022.

Recenzja zawiera następujące elementy:

1. Aktualność tematyki rozprawy
2. Ocenę formalną pracy - układ i język
3. Cele pracy i hipotezy badawcze
4. Ocenę merytoryczną
5. Wniosek końcowy

1. Aktualność tematyki rozprawy

Recenzowana dysertacja doktorska koncentruje się na bardzo ważnej problematyce w naukach o zarządzaniu tj. relacji pomiędzy kulturą organizacyjną przedsiębiorstwa a partycypacją pracowniczą. Waga problematyki dotyczącej kultury organizacyjnej jest potwierdzona wieloma badaniami i opartymi na ich wynikach publikacjami krajowymi i zagranicznymi. Podobnie jest z problematyką dotyczącą partycypacji pracowniczej. Tematyka związana z kulturą organizacyjną w połączeniu z partycypacją pracowniczą jest podejmowana dużo rzadziej. Tematyka ta jest szczególnie istotna w kontekście obecnie występujących zjawisk, mających na celu zhumanizowanie zarządzania. Paradygmat humanistyczny w zarządzaniu zyskuje w ostatnim czasie coraz więcej na znaczeniu. Zarówno kwestie kultury organizacyjnej, która sama w sobie zawiera pierwiastki humanistyczne, jak i zagadnienie partycypacji pracowniczej nacechowanej humanistycznie przyczyniają się do realizacji Kantowskiego założenia o człowieku jako celu a nie środka do jego osiągnięcia.

Na tej podstawie można stwierdzić, że Doktorant bardzo dobrze wybrał lukę badawczą, a problematyka poruszana w dysertacji wpisuje się w obecne trendy w naukach o zarządzaniu. Jest ona ważna i bardzo potrzebna zarówno od strony naukowej, jak i praktycznej. Wszelkiego rodzaju analizy związku pomiędzy profilem kultury organizacyjnej, a zwłaszcza dominującymi w niej wartościami, a formami partycypacji pracowniczej stanowią ważny głos w dyskusji na temat znaczenia kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwie. Na uwagę zasługuje odniesienie się do przedsiębiorstw branży konstrukcji metalowych, które nie często są przedmiotem analiz w zarządzaniu i przeprowadzenie badań na dużej ich próbie. W połączeniu problematyki kultury organizacyjnej i partycypacji pracowniczej upatruję główną wartość naukową rozprawy i lukę badawczą, którą próbuje ona wypełnić. W świetle powyższego można stwierdzić, że przedłożona do recenzji praca doktorska zawiera oryginalne sformułowanie aktualnego problemu naukowego.

2. Ocena formalna pracy - układ i język

Recenzowana praca liczy 336 stron. Składa się z pięciu rozdziałów zasadniczych, wstępu, zakończenia oraz bibliografii. Integralne elementy pracy stanowią: spis tabel zawierający 58 pozycji, spis wykresów – 19 pozycji oraz spis rysunków wykazujący 22 pozycje. Do pracy dołączono również aneks zawierający dwa załączniki. Jeden z nich to kwestionariusz do badania kultury organizacyjnej oraz form partycypacji pracowniczej, drugi natomiast zawiera 28 tabel prezentujących obliczenia statystyczne związane z wynikami badań.

Spis literatury zawiera wykaz 331 pozycji, z czego ponad 200 pozycji stanowi bibliografia zagraniczna, a ponad połowę stanowią pozycje wydane po 2011 roku. Autor cytuje wyczerpująco krajowe i zagraniczne publikacje, odnośniki do literatury są sporządzone prawidłowo, zgodnie z zasadami cytowania. Przywoływana literatura jest aktualna. Warte podkreślenia jest, że w literaturze przedmiotu, zarówno tej odnoszącej się do zagadnienia kultury organizacyjnej, jak i partycypacji pracowniczej nie występują istotne braki. Autor dotarł do najważniejszych publikacji w sferze obydwu tych conceptów.

Strukturę pracy należy uznać za prawidłową. Została ona podporządkowana realizacji celów i weryfikacji podstawowych hipotez badawczych. Poszczególne rozdziały występują we właściwej kolejności oraz proporcji objętościowej, chociaż nie dotyczy to liczby podrozdziałów, która w poszczególnych rozdziałach jest różna. Praca ma charakter studium teoretyczno-empirycznego, który ma typowy, klasyczny układ, z wyraźnym podziałem na część literaturową i część badawczą, empiryczną. Analizom teoretycznym poświęcone są rozdziały 1-2. Rozdział pierwszy jest przeglądem dorobku naukowego w zakresie podstaw definicyjnych

i metodologii, analizy i pomiaru kultury organizacyjnej. Rozdział drugi dotyczy wielu zagadnień kontekstowo związanych z pojęciem partycypacji pracowniczej w organizacji. Te dwa początkowe rozdziały uzasadniają merytoryczny profil rozprawy. W części empirycznej pracy, obejmującej rozdziały 3-5 scharakteryzowano przedsiębiorstwa z branży konstrukcji metalowych na tle całej tej branży oraz przedstawiono metodyczną koncepcję opracowania modelu zależności między kulturą organizacyjną i narzędziami partycypacji pracowniczej. Przyjęto logikę postępowania badawczego rozpoczynającą się od przeglądu literatury przedmiotu i określenia założeń badawczych poprzez badanie pilotażowe w wybranych przedsiębiorstwach z branży konstrukcji metalowych i badanie właściwe w 290 wybranych przedsiębiorstwach z tej branży do opracowania modelu jako efektu końcowego badań. Zbudowany na podstawie teoretycznej model finalnie przetestowano w badaniu empirycznym. W tej części rozprawy postawiono hipotezy badawcze oraz określono procedury ich empirycznej weryfikacji.

Praca jest efektem badań literaturowych oraz empirycznych prowadzonych w polskich przedsiębiorstwach z branży konstrukcji metalowych. Autor używa naukowego, charakterystycznego dla nauk o zarządzaniu języka poprawnie się nim posługując. Praca jest napisana zgodnie z formalnymi zasadami pisania pracy naukowej. Incydentalnie tylko występują w niej nieliczne błędy interpunkcyjne i stylistyczne. Niekiedy również praca zawiera niepotrzebne powtórzenia, jak w przypadku przedstawionego graficznie modelu badawczego i powtórnym opisanie tego modelu w tekście rozprawy (s. 208-209). Pomimo tych drobnych uchybień można stwierdzić, że Autor opanował technikę pisania pracy naukowej w stopniu bardzo dobrym.

3. Cele pracy i hipotezy badawcze

Cele i hipotezy pracy oraz procedury ich empirycznej weryfikacji zostały szczegółowo opisane w rozdziale czwartym rozprawy. Jako cel główny pracy przyjęto poznanie zależności pomiędzy kulturą organizacyjną a narzędziem partycypacji pracowniczej oraz odzwierciedlenie tej zależności w postaci modelu. Tak sformułowany cel uszczegółowiono stawiając pięć pomniejszych celów, którymi są:

1. Identyfikacja dominujących typów kultury w przedsiębiorstwach z branży konstrukcji metalowych.
2. Identyfikacja kultur współwystępujących w przedsiębiorstwach z branży konstrukcji metalowych.

3. Identyfikacja narzędzi partycypacji pracowniczej najczęściej wykorzystywanych w danym typie kultury.
4. Diagnoza dominujących narzędzi partycypacji pracowniczej w przedsiębiorstwach z branży konstrukcji metalowych.
5. Ustalenie zależności pomiędzy doborem partycypacji pracowniczej a następującymi zmiennymi: liczba zatrudnionych w przedsiębiorstwie, zysk, procent przychodu z produktów własnych lub dokumentacji klienta, źródło pochodzenia kapitału.

Cele badań posłużyły sformułowaniu problemów badawczych wyrażonych w postaci odnośnych pytań. W pracy prawidłowo powiązano cele poznawcze ze szczegółowymi hipotezami. Zestawienie pięciu przyjętych celów z pięcioma wysuniętymi hipotezami przedstawiono w postaci tabelarycznej, ułatwiającej dostrzeżenie założonego powiązania między nimi. Popełniano jednak błąd w tekście pod tabelą pisząc o pięciu celach poznawczych, którym przypisano sześć hipotez. Z tabeli wynika, że pięciu szczegółowym celom przypisano pięć hipotez szczegółowych.

Podsumowując można stwierdzić, że opis celów, hipotez badawczych pracy oraz procedur ich empirycznej weryfikacji jest jasny, klarowny i naukowo rzetelny, a cele pracy oraz hipotezy badawcze nie budzą zastrzeżeń. Są one jasne, prawidłowo skonstruowane i precyzyjnie sformułowane. W pracy również zostały one we właściwy i przekonujący sposób udowodnione. Pozwala to uznać, że cele pracy zostały w pełni zrealizowane.

Realizacja tak określonych celów pracy była możliwa dzięki wykorzystaniu przez Autora obszernej literatury badanego problemu oraz przeprowadzenia badań własnych.

4. Ocena merytoryczna pracy

Przedmiotowa praca podejmuje próbę uporządkowania zagadnienia kultury organizacyjnej w sensie definicyjnym, analizy merytorycznej i metodologii badań. Zważywszy na fakt, że kategoria kultury organizacyjnej jest jednym z kluczowych obiektów świata organizacji i zarządzania, zmierzenie się z jej opisem i operacjonalizacją było sporym wyzwaniem badawczym. Autor pracy podjął się tego wyzwania w pierwszym rozdziale i zrealizował je w stopniu satysfakcjonującym. Podobnie z zagadnieniem partycypacji pracowniczej ujętym jako instrument zarządzania, omówionym w rozdziale drugim. Tu, z równą pieczołowitością jak w rozdziale pierwszym, w którym przedstawione zostały typologie i modele kultur organizacyjnych, dokonany został gruntowny przegląd form partycypacji pracowniczej, określone zostały uwarunkowania doboru narzędzi partycypacji oraz ich kulturowa determinacja. Branża metalowa w Polsce oraz przedsiębiorstwa działające w jej obszarze

doczekały się pogłębionej analizy w rozdziale trzecim wraz ze wskazaniem perspektyw jej rozwoju w przyszłości. Rozdział ten, w całości poświęcony charakterystyce przedsiębiorstw z branży konstrukcji metalowych, poprzedza analizę relacji pomiędzy profilami ich kultury organizacyjnej a formami partycypacji pracowniczej stanowiących kluczowy element rozprawy. Zbudowany oryginalny model badawczy stanowi o nowatorskim charakterze rozprawy. Przeprowadzone przy jego pomocy badania potwierdzają jego przydatność w empirii.

Podsumowując należy podkreślić poprawność metodyczną w zrealizowanych przez Doktoranta badaniach, prawidłowy proces organizacji pracy badawczej oraz przekonujące przedstawienie przeprowadzonych na potrzeby tej pracy wyników badań. Ponadto na podkreślenie zasługuje konsekwentna ciągłość logiczna treści rozprawy, spójność wniosków z celami pracy oraz duże znaczenie wyników badań dla praktyki wynikające z jej wartości poznawczej. Dostrzeganie perspektyw rozwojowych badanej problematyki wskazuje natomiast na dobre przygotowanie Doktoranta do samodzielnej pracy badawczej w przyszłości.

Odnosząc się do treści rozprawy do zasług Doktoranta należy zaliczyć następujące kwestie:

- dokonanie kwerendy koncepcji i definicji kultury organizacyjnej oraz partycypacji pracowniczej, które na przestrzeni ostatnich 30 lat rozwijały się bardzo dynamicznie, niosąc jako oczywisty skutek wieloaspektowość pojęcia i autorskość spojrzenia na zjawisko i problem;
- strukturalizację podejść do kultury organizacyjnej oraz partycypacji pracowniczej i szczegółową ich analizę wraz z gruntownym przeglądem metod i technik ich mierzenia;
- wykazanie relacji pomiędzy kształtem kultury organizacyjnej a preferowanymi w przedsiębiorstwach formami partycypacji pracowniczej;
- wskazanie na możliwości praktycznego wykorzystania wiedzy na temat relacji pomiędzy kształtem kultury organizacyjnej a formami partycypacji pracowniczej poprzez stworzenie szczególnego procesu zarządczego, ukierunkowanego na przyszłość i kontrolowanie pozycjonowania organizacji w wyłaniającej się strukturze procesów i zjawisk;
- wykazanie istotnego znaczenia kultury organizacyjnej i form partycypacji pracowniczej w tworzeniu przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa, zarówno w wymiarze teoretycznym, jak również praktycznym.

Podsumowując zawartą w tym punkcie opinię stwierdzam, że praca zawiera bogatą, dobrze przedstawioną treść teoretyczną, poprawnie zaprojektowaną i zrealizowaną część badawczą oraz interesującą część wnioskową. Wysoki poziom merytoryczny pracy świadczy o tym, że

Doktorant dobrze opanował metody prowadzenia badań naukowych. Potrafił właściwie określić lukę badawczą, wybrać problem naukowy, postawić hipotezy badawcze, zrealizować badania i dokonać ich wnikliwej analizy.

Należy uznać, że całość przedstawionej do recenzji rozprawy stanowi:

- oryginalny wkład w poznanie problemu;
- propozycję właściwego podejścia metodycznego jego rozwiązania; oraz
- propozycję autorskiego rozwiązania problemu relacji kultury organizacyjnej przedsiębiorstw i form partycypacji pracowniczej.

5. Wniosek końcowy

Podsumowując stwierdzam, że dysertacja doktorska Pana mgr. inż. Przemysława Majewskiego spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim, zgodne z art.187 ustawy z dnia 20.07.2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Mając to na uwadze, wnoszę do Wysokiej Rady o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Barbara Moraw